

Agerdyrkningsberetning.

(Fra Slutningen af September).

Danmark har iaar gennemgaaende haft en god Høst, og Glæden deraf er saa meget lydeligere, som alt indtil Midfommerstid tegnede slet paa Grund af den Kulde og Tørke, hele Forsommeren førte med sig. Vejrforandringen i Slutningen af Juni blev efterfulgt af et særdeles frugtbart Vejr i Juli og August, og derved forandrede sig fuldstændig Markernes Udseende, saa at Kornet i Begyndelsen af August stod godt; men man ængstedes for, at Høsten, der nødvendigvis vilde falde sent og blive besværlig, fordi saa meget af Kornet var kastet i Reje og Hvirvler, end nderligere skulde vanskeliggjøres ved et ustabigt Høstvejr. Ogsaa i saa Henseende har Aaret langt overtruffet Forventningerne, thi dels fremskyndedes Modningen saa stærkt, at Høsten de fleste Steder kunde begynde blot en halv Snes Dage senere end almindelig, nemlig inden Midten af August, og dels var Vejret i Høsttiden saa ualmindelig godt, at man mange Steder ikke mindes at have haft det bedre. Kornets Mejsning, Opbinding, Høbsætning og Hjemtjorsel gik for sig uden nogen Standsning; i mange Egne blev ikke et Reg løst eller en Hjørn flyttet, og megen Sæd kom i Hus eller Stal uden at have faaet en Draabe Regn. Selv i de Egne, der i Slutningen af August fik en Del Regn, mest som Tordenbyger, gik Arbejdet hurtigt for sig, thi i Reglen fulgte en frisk Vind efter, og Luften var i sig selv meget tørrende, hvilket desuden

bevirkede, at der i hele Høsttiden kun faldt meget lidt Dug om Natten, saa man ikke som ellers saa ofte maatte vente til op paa Formiddagen, inden man kunde tage fat paa at binde op, eller at kjøre ind. Hele Høsttiden varede af ovennævnte Grunde da ogsaa kun i Gjennemsnit 4 Uger; blev man end paa en Del Herregaarde først færdig efter 4—5 Ugers Forløb, tilendebrogtes paa den anden Side paa mange mindre Gaarde Høsten i 3—4 Uger. En halv Snes Dage ind i September vare alle Marker tomme, og i de fleste Egne saaes ved Gaardene flere eller færre Stakke, et Syn, som i de sidste Aar var blevet en Sjældenhed i flere Egne. I sin Helhed kan Høstuddbyttet vel sættes til noget over et Middelaar, en Del Steder er det meget derover, og kun saa Steder naaer det ikke op til et Middelaar. Dette gjælder med enkelte Undtagelser baade Halm og Korn, baade Kvaliteten og Kvantiteten, og da Priserne paa alle Landmandens Produkter, baade Korn, Smør og Kvæg, ere høje, maa Aaret i det Hele taget kaldes et meget godt Aar for de danske Landmænd, om der end naturligvis, — saaledes som nedenstaaende mere detaillerede Oversigt vil vise —, iaar som sædvanlig er enkelte Dele af Afgrøden, som ere lykkedes mindre vel, eller som endog ere en Del under et Middelaar.

Hveden har gjennemgaaende givet en god Høst, fylder godt, især paa de sydlige Døer, og giver i Reglen en smuk og vægtig Kjerne, skjønt den meget tidlig blev kastet i Beje, og man derfor havde Grund til at frygte for Kjærnens Udvikling; i Reglen er Kjærnen heller ikke stor og stærkt udviklet, men da Aarene ere lange, giver den dog godt ved Tærstningen, som paa Grund af de høje Hvedepriser allerede har fundet Sted i et ualmindeligt Omfang, og da Modningstiden var særlig heldig, naaer Kjærnen jævnlig en Vægt af 131—133 eller for enkelte gode Partier Saahvede endog 134—135 *H.* Rusten, som tidlig indfandt sig, standsedes i sin Omfiggriben af Tørken, og kun paa Bornholm synes den at have gjort en kjendelig Skade; fra enkelte Steder omtales, at Orm have udgnavet en Del Korn.

Rugen er maaske næppe saa god som ifjor, da den var Aarets bedste Afgrøde; den led nemlig en Del af Vinter- og Foraarskulden, og Sommerregnen kom vel sent til rigtig at gavne den paa de lette Jorder, hvor den allerede begyndte at faldmodnes. Men dog har den overalt paa Øerne og i det sydløstlige Jylland givet et tilfredsstillende, mange Steder endog et godt Udbytte, med meget og vægtigt om end noget smaa-kjærnet Korn, og den og Hveden, altsaa Vintersæden, synes for de nævnte Egne at have været afgjort bedre end Vaarsæden. Dette er derimod ikke Tilfældet for det nordlige, midterste og vestlige Jyllands Bedkommende; her er Rugafgrøden iaar simplere end Vaarsædsafgrøden, og har, navnlig hvad Fyldet angaaer, for en Del skuffet Forventningerne, men giver ogsaa her i Reglen en god og vægtig Kjerne.

Af Bygget og Havren nævnes snart den ene snart den anden at være bedst. Paa Øerne, Østkysten af Jylland Syd for Aarhus og i Sønderjylland staa de begge tilbage for Vintersæden. Det er navnlig over Jylland, at der klages i flere Beretninger fra Øerne, idet Vaarsæden dels var kort, dels ved Høsten viste sig at være tyndere, end man havde troet; derimod skjæpper den overalt meget godt og giver smuk Sæd. Dels den tidlige Saaning, dels Jordens mindre gode Kultur, hvor Hveden ifjor mislykkedes, og dels den Omstændighed, at det 6-rd. Byg var for vidt fremskredet til rigtig at drage Nytte af Midsommersregnen, anføres som de væsentligste Grunde til at Vaarsæden paa Øerne har vist sig mindre god. Det er navnlig de lettere Egne i Jylland, der iaar have haft en rigtig god Vaarsædshøst, og den vilde have været endnu bedre, naar ikke en usædvanlig stærk Storm den 25de og 26de August havde truffet saa meget af Vaarsæden, især Havren, u høstet og derfor afspistede mindst 1½ Fald. Hvor Hveden og Bygget endnu ikke var høstet, hvad enkeltvis var Tilfældet, navnlig i Viborgeggen og paa Mors, var Tabet endnu større, men mest Skade tog dog den hvide Havre, som endnu for en meget væsentlig Del stod u høstet; ogsaa den brogede Havre, der modnes sildig, stod endnu paa

Moden i de nævnte Stormdage, men den blæser mindre let af. Ogsaa i de sydligere Egne, hvor Høsten var mere fremstredet, fandtes hist og her et Stykke umejet Korn, som da selvfølgelig ogsaa tog Skade af Stormen, men Staden var her mindre, fordi Stormen var mindre stærk, og fordi den her endnu udsæede Sæd laa mere i Vejre end i de nordligere Egne. Derimod traf Stormen næsten overalt en temmelig betydelig Mængde Rivelse paa Markerne og spredte den atter over disse, saa Markerne maatte rives om. Den stærke Svine- og Gaasdrift paa Stubmarkerne i September Maaned, som man saa ofte iaar traf paa, viste ogsaa, at Kornspildet iaar havde været stærkere end almindelig.

Erterne have givet et usædvanlig stort Udbytte iaar; de vare stærkt groede, rigt bælgfattede, vare fri for Sygdomme og Insekter og bleve udmærket indhøstede. Ogsaa de andre Bælgfrugter, Vikker og Bønner, have givet et særdeles godt Udbytte.

Af Boghveden lykkedes den tidligsaade i Almindelighed godt, og den nævnes fra enkelte Egne, navnlig i Østjylland, endog at have været særdeles god. Andre Steder, især i det midterste og vestlige Jylland, tegnede den vel godt en Tid af Sommeren, men tog Skade under Blomsstringen og har kun givet et tarveligt Udbytte; dette gjælder fortrinsvis om den sildigsaade.

Rapsen, hvis Dyrkning stedse bliver mindre og mindre, har iaar givet omtrent et Middeldudbytte; det samme gjælder om Hørren, der var temmelig kort i Straaet, men hvis Bonitet synes at være god. Humlen gav et temmelig stort Udbytte, men da Modningen faldt sent og under mindre gunstige Vejrforhold, er Kvaliteten ikke alle Steder god. Af Træfrugt havde en lille Middelhøst; Frugten var lille og af et mindre godt Udseende. Den kolde Forsommer og de stærke Regnskyl har ikke været heldig, og Træerne se en Del medtagne ud paa Bladene.

Der har ikke iaar været nogen særlig Grund til at prøve nye Høstmaader, da Kornet ingen synderlig Skade kunde tage, paa hvad Maade man end bjergede det, men Erkjendelsen

af, at Halmen ikke taber saa meget i Foderværddi og at Kjørnen bliver lysest og smukkest ved at Kornet strax bindes op, vinder dog stadig Udbredelse, og den sjællandske Bonde kommer mere og mere over til denne Høstmaade, medens den lollandste endnu næsten gjenneemgaaende følger den gamle med at lægge Kornet paa Skaar.

Da de forskjellige Kornarter saa hurtig modnedes, var Høsttiden meget travl, og navnlig i flere Egne af Jylland beklagede man sig over ikke at kunne faa Folkkraft nok. Hertil kommer, at Kornet iaar laa saa stærkt i Veje, at en Mand ofte kun høstede det Halve af det almindelige. For at fremskynde Høstarbejdet er man i flere Egne, selv paa de mindre Gaarde, kommet ind paa at lade høste paa Afford; man kan derved i Reglen samle en større Folkkraft og faaer mere udrettet. Derimod vinder Mejemaskinen, ved hvilken man saa betydelig kunde fremskynde Høsten, kun ringe Udbredelse, og den er iaar bleven benyttet endnu mindre end i flere foregaaende Aar, da Kornet laa for stærkt i Veje og Hvirvler. Naar man som iaar kan ende Høsten i Løbet af 3—4 Uger, synes ogsaa den virksomste Spore til Benyttelse af Mejemaskinen, nemlig Mangel paa Arbejdskraft, ikke at være tilstede i nogen høj Grad, men paa den anden Side have de betydelige Tab, som den stærke Storm den 25de August forvoldte, ogsaa maattet lære Folk, hvad blot et Par Dages Fremskynden af Arbejdet ved en Maskines Hjælp kan have at betyde.

Kartoflerne stode i Slutningen af Juli de fleste Steder smukt og blomstrede rigelig; da indfandt den almindelige Kartoffelsygdom sig paa Derne, i det sydøstlige Jylland og i Thy, paa Mors og i Viborgeggen, og den greb forbausende hurtig om sig, saa at Toppen i Løbet af kort Tid visnede hen, især i det østlige Sjælland. Den stærke Tørke i de første 3—4 Uger af August gjorde imidlertid, at Sygdommen ikke i den Grad ødelagde Knoldene, som man med Grund frygtede for, om den end hist og her, hvor der indtraf Regnbygger, førtes ned til Knoldene, og en Del af disse toge Skade. Derimod

førte Toppens Henvisnen uundgaaelig med sig, at Knoldenes Væxt standsedes, og Kartoflerne ere derfor i de fleste af de ovennævnte Egne kun smaa og give ikke fuldt en Middelhøst, om man end paa enkelte Steder har havt en ret god Høst. I de andre ikke ovenfor nævnte Egne af Landet holdt Kartoflerne sig derimod grønne til ind i September Maaned, da enten den naturlige Modning eller Nattefrosten bragte Toppen til at visne, og i disse Egne er Udbyttet en Del bedre og naaer i Reglen over en Middelhøst.

De øvrige Rodfrugter staa nogenlunde godt, hvor de ere blevne paa fode; Forsommeren var ved sin Kulde og Tørke ugunstig for dem, og Røkkerne maatte stadig udbedres og efter-
saas; navnlig maatte Turnipsmarkerne, der led meget af Jord-
lopper, ofte flere Gange eftersaas. Juli og August vare ret
gunstige for Rodfrugternes Væxt, men ogsaa for Ukrudets, og
der krævedes megen Rensning; i Modsætning hertil blev Tør-
ken i September saa stærk, at de nyde Blade meget tidlig gul-
nede, og Væxten standsedes eller var i alt Fald ringe, saa Ro-
erne kun ere smaa, og om de derfor end synes at være faste
og at ville blive nærfomme, vil Udbyttet dog næppe naa en
Middelhøst.

Med Undtagelse af Kartoffelsygdommen, Jordlopperne paa
Turnipsmarkerne og paa de nye Kløvermarker nu i Estersommeren
samt Orme og Larver, der saavel i det nordlige som sydlige
Jylland mange Steder have ødelagt Raalen i Haverne, saa kun
Ribberne staa tilbage, have Afgrøderne iaar været forstaaede
for Insektangreb og Plantesygdom af nogen større Be-
tydning. Lidt Røst paa Hveden, en Del Meldrojer i Rug og
Byg paa enkelte Steder i Jylland, nogle saa Orm i Hveden,
og en Del Biller i Rapsen kan vel have forringet Udbyttet paa
den enkelte Gaard, men har været uden Betydning for Ager-
bruget i det Hele taget.

Efter Vejrforandringen ved St. Hansdagstider bleve Græs-
markerne, der indtil da havde været meget usle, særdeles
gode, og da Græsningssarealet var blevet stort paa Højerg-

ningens Beføstning, var Græsset i hele Juli og August Maaned meget rigeligt uden dog at kunne faa Tid til at blive stort, langt og grovt, saaledes som det undertiden kan ske i fugtige Sommere. Kvæget kom derfor i et godt Hulds. I det nordlige Inland, hvor Græsmarkerne fra Forommeren af synes at have været endnu simplere og mere medtagne end andetsteds, bedredes de vel ogsaa noget i de 2 nævnte Maaned, men Græsset blev ikke rigeligt, og hvor man ikke havde Enge eller Kjer at ty til, maatte man ofte fodre Kvæget nogle Timer daglig paa Stald, naar man vilde holde Huldet og Mælken nogenlunde hos det.

I September Maaned bleve Græsmarkerne paa Grund af den stærke Tørke og Kulde atter simple overalt, og i nogle Egne endog meget simple, og havde ikke de nye Kløver været faa frodige, vilde der mange Steder blevet Græsmangel i September. Da nu tilmed Nattekulden ofte var meget stærk i denne Maaned, toges Kvæget mange Steder paa Stald om Natten.

I det Hele taget har der altsaa i Sommer ikke været nogen stærk Trang for Staldfodring, og da der mange Steder kun blev lidt Halm tilovers til Strøelse, er den hellerikke bleven prøvet i noget stort Omfang i Sommer, om den end vedblivende bestjæftiger Landmændenes Opmærksomhed. Det maa da hellerikke lades ude af Betragtning, at naar man iaar har kunnet græse sit Kvæg nogenlunde tilfredsstillende gennem den første uheldige Sommertid, er det kun steet paa Agerhøets Beføstning; dette vil derfor savnes til Vinter og maa da erstattes af et eller andet Kraftfoder, og Spørgsmaalet bliver da, om ikke Sommerstaldfodringen havde været billigere.

Mælkeudbyttet har i den sidste Halvdel af Sommeren været — om just ikke stort — saa dog tilfredsstillende, naar Hensyn tages til at Køerne nu i Reglen kalve tidlig paa Vinteren, at Foraars- og Forsommertiden ikke havde været heldig, og at der i mange Mejerier har været en Del Overløbere, Kasterer og lungesyge Køer, rimeligvis paa Grund af de foregaaende mindre heldige Sommere. Smørudbyttet har været

ret godt, og Sommeren har ikke frembudt saa store Banstelig-
heder som de 2 foregaaende med Hensyn til Mælkens Hold-
barhed.

Brakmarken har iaar været nem at behandle, rens og
stjerne, hvor man bruger Helbrak; derimod har Halvbrakmar-
ken ikke i den tørre Eftersommertid kunnet faa den tilbørlige
Skornelse og Rensning. Fra det nordlige Jylland klages der
over, at de stærke Storme have foranlediget Tordfug i usæd-
vanlig Grad, da Jorden dels var meget tør, dels stjør og løs
paa Grund af den bedre Brakbearbejdning, som nu bliver Forderne
til Del. Da dette Tordfug har gjentaget sig i de sidste Aar,
har man paa flere Steder i den nævnte Egn begyndt paa en
noget lettere Bearbejdning af Brakmarken.

Rugen blev i Reglen faaet i bekvem Jord i den første
Halvdel af September, men dels laa den længe i Jorden, og
dels kom den meget tyndt op paa Grund af Tørken. Hvor
man ikke havde faaet Rugen faaet inden den 20de September,
forhindredes man mange Steder i at faa den inden Maanedens
Udgang paa Grund af det vedholdende regnfulde Vejr, som indtraf
i Slutningen af denne Maaned. Dette hindrede i endnu højere
Grad Hvedesaaningens navnlig paa de stærke Forder i de egent-
lige Hvedeegne. Der er brugt en stor Mængde kunstig Gjød-
ning til Vintersæden, og i sine Egne af Jylland bruges den nu
ikke blot af saa at sige alle større Gaarde, men ogsaa af de
fleste Bønder og af en stor Mængde Husmænd og Parcellister,
navnlig ved Opdyrkingen af Hedejord.

I de særlige Meddelelser, der ledsage de modtagne Beret-
ninger, er der især 3 Forhold, som ere omtalte, nemlig Damp-
tærskningen, Valget af Sædetid og de høje Kvægs-
priser. At Benyttelsen af Damptærskemaskiner i dette Efteraar
har naaet et Omfang som aldrig før, tildels bevirket af Ønsket
om at profitere af de høje Korn- navnlig Hvedepriser, fremgaaer
af mange Beretninger fra Verne og det østlige Jylland, af
hvilke vi skulle hidsætte følgende:

Fra Egnen Vest for Kjøbenhavn: „Damptærstema-
skinen bliver nu efterhaanden benyttet meget almindelig saavel
paa større som og paa mindre Gaarde, saavel Heegaards som
de indførte engelske; hvorvidt det vil virke heldig paa Arbejds-
forholdene i Tidens Løb er vel et Spørgsmaal, men det er
unægtelig bekvemt at tærste meget i de lange Dage, uden at
sinke Markarbejdet; Efteraaret er jo nu efterhaanden blevet Land-
mandens travleste Tid.“

Fra Egnen Nord for Slagelse: „Man seer og hører
rundt omkring her i Egnen Damptærstemasinerne pibe og brumme,
dels egne, dels lejede, for at skaffe den mest mulige Hvede frem
til de høje Priser.“

Fra Falster: „Her paa Falster havees nu 2 Damptærstema-
skiner, som lejes ud, og de ere meget søgte, saa at de slet ikke
kunne fyldestgjøre Behovet.“

Fra Sørljøbingegnen: „Damptærstemasiner, hvoraf
der her i Stiftet findes 5 til Udlejning, have saa meget at be-
stille, at de ikke kunne overkomme det Halve; de have været i
Brug i det vestlige Lolland ligesaa Kughøsten af, og man tær-
stede Rugen fra Bognene paa Marken.“

Fra Rødbyeegnen: „Damptærstningen udbreder sig stærkt,
og i dette Efteraar have alle Folk villet tærste med de saa, der
havees til Udleje. Der kommer derfor ogsaa stadig flere af dem,
og det naagtet det jo væsentligst er om Efteraaret, der er Arbejde
til dem. Det har til Følge, at Priserne, som tages for Tærst-
ning, ere alt for høje, saa at det, for hver den Landmand som
har Aaas til det og har en 3—400 Tdr. Land, kan betale sig
at kjøbe et lille Apparat selv. Fabrikant Lange i Næstved laver
nu baade Lokomobiler og Tærstemasiner.“

Fra Næstvedegnen: „De gode Hvedepriser have foran-
lediget, at Tærstningen af denne Kornsort begyndte med Energi
umiddelbart efter Indhøstningen. 3 Lokomobiler med selvrensende
Tærstemasiner, som ublejes, ere stadig i fuld Virksomhed og stærkt
søgte; enkelte Ejendomsbesiddere have selv anskaffet sig saadanne
Apparater, og Maskinfabrikken „Godthaab“ ved Næstved, Fabri-
kant Lange, har i længere Tid udfoldet en stor Virksomhed ved
Forarbejdelsen af Lokomobiler, faststaaende Dampmaskiner og
selvrensende Tærstemasiner, hvilke ikke alene ikke skulle staa til-
bage for de indførte engelske, men navnlig med Hensyn til
det i Enkeltheberne omhyggelig og smukt udførte Arbejde endog
overgaa disse. Denne Fabrik siges at ville begynde paa Fabri-
kation af Mejemaskiner.“

Ogsaa almindelige, i Reglen 2 Hestes Tærskemaskiner udlejes i et større Antal, ikke alene til smaa Bøndergaardene men navnlig til Ejere af Husløbder. For saa Aar tilbage var det forbunden med Vanskelighed at faa en Høstmand, naar man ikke forbandt sig til at give ham en Tærskleplads; nu er det vanskeligt at erholde en Tærsker, hvilket vel tildels beroer paa den her paa Egnen herskende Mangel paa Arbejdskraft, foranlediget ved større Udvandring, større Inddæmningsarbejder m. m., dels paa Ulyst til dette vel indbringende men overanstrengende Arbejde, hvori Ungdommen ikke mere nu som hidtil faaer Døvelse."

Fra Aarhusegnen: "En Damptærskemaskine er siden Høst gaaet omkring her paa Egnen; den tilhører en Forening, og er af Kjøbmand Broge indkjøbt i England; den tærsker i en Dag (10 Timer) omtrent 120 Tdr. Hvede, Rug og Byg, og 180 Tdr. Havre. Den bruger 3—4 Tdr. Kul om Dagen og 18—24 Mennesker i Forhold til Transportens Længde af Sæd og Halm. Den tærsker meget rent, ødelægger ikke Halmen og leverer smukke og vægtige Barer, omtrent 3—5 *h* holl. Vægt højere end naar det tærskes med Plejl eller paa almindelige Tærskemaskiner.

Fra Vejleegnen: "Den stærke Efterspørgsel efter Hvede har foranlediget flere, saavel mindre som større Jordbrugere til strax efter Høsten at aftærste en Del af den, og hos de førstnævnte har denne Aftærstning da som oftest fundet Sted med en lejet Maskine, anbragt ved Staffene eller undertiden endogsaa i selve Hvedemarken, hvor Kornet da er bragt til Maskinen lige fra Avnen, ligesom det skeer ved Kapstærstningen. De store Gaarde i Bjerre Herred vare tilbude Damptærskværker fra Aarhus; man har der igjennem Grosferer Broge anskaffet 2 saadanne, som føre Navnene Skaarupgaard og Gersdorflund; de skulle kunne tærste og rense 120—150 Tdr. Vintersæd om Dagen og have kun kostet 2750 Rbd. hver, men da man gjorde Forbring paa at faa dem i Begyndelsen af September, kom de ikke her ned, thi Gaardene ved Aarhus skulle til Dato have givet dem fuldt Arbejde, og en enkelt Gaard (Thomasminde) har i forrige Uge aftærstet ikke mindre end 1000 Tdr. Korn med et af dem. Jeg antager, at det især er disse Damptærskværker, der maa have Fremtiden for sig, naar man skal benytte de heldige Konjunkturer for Kornets Afsetning om Efteraaret, thi paa denne Aarstid at bruge sin Hestekraft til Tærstningen er uheldig; der kan derved let forsømmes for meget af det vigtige Bløjearbejde, og en Forsinkelse af Vintersædens Lægning eller en Udsættelse af

at pløje Stubjorden, medens den er tør og bekvem, kan let medføre et Tab i Fremtiden, som vil sluge den Fordel, der var ved at faa den højere Pris for Kornet."

Angaaende Valget af den rette Saatid have vi bl. a. modtaget følgende:

Fra Slagelseegnen: „Med Hensyn til at paafe den rette Saatid for Baarsæden, da er min over 40 Aars Erfaring den, at paa kraftfulde, draineede eller vel asgravede Jorder, som ere rene, bør saaes saa tidlig, Jorden er tjenlig dertil; det giver maaste til sine Tider som iaar, hvor Regnen udeblev temmelig længe, noget mindre Straa, men en vægtig og kraftfuld Kjerne; man skal byde Sæden saa lang Vøretid som mulig, det giver udviklet Kjerne og tidlig Høst, som ofte gavner meget. Paa kraftløse, siede og svage Jorder maa man tage andre Hensyn, de kunne ej byde Vejrliget Trods i Kulde og Regn."

Fra Saxtjøbingegnen: „At det silbigsaaede Byg har givet bedre Udbytte end det tidligsaaede, gjælder ikke overalt; der er ganske vist Steder, hvor dette har været Tilfældet, og det har jo ogsaa været et sjelden ugunstigt Foraar for tidligsaaet Sæd. Paa draineede, nogenlunde velbehandlede Jorder er det bleven en Regel herovre at saa tidlig, og der er vist Saa, som flaa ind paa en anden Vej. Er det virkelig saa, at Bygget er taget stærkt af i Fald i de sidste Aar, kan man vistnok være enig om, at man hverken kan give Drainingen eller en tidlig Saaning Skylden, men at det er Jorden, som idelig og idelig skal give store Afgrøder uden noget Tilskud efter de for det meste store Fald af Hveden. Under lige Forhold vil det vise sig, at den tidlige Sæd i Reglen har Fortrinet for den silbige, og navnlig maa det gjælde for Bygget, som kan behøve al den Tid, det kan faa, for at udvikle sig og modnes rigtig. Man kan naturligvis ikke sige: jo tidligere man saar, desto bedre, thi der er vistnok ikke saa Steder i dette Foraar, hvor man har saaet, uden at Jorden var bekvem; thi det er ej nok, at Jorden er i en saadan Tilstand, at Heste og Redskaber kunne gaa uden at synke for dybt i, men Jorden skal være i en passende Stand, ej for tør, ej for fugtig, saa at den smuldrer stærkt for Svenskharven, og at den, om man kan sige saa, skummer for den lette Harve. Paa dette Tidspunkt skal der saaes, og den, der nøje har iagttaget Jordens Tilstand om Foraaret, vil have fundet, at det kun er en kort Tid, at Jorden er saadan rigtig let og levende, og at den ved tørt Vejr bliver mindre let Dag for Dag, og endvidere

at Hovedsagen for en heldig Foraarssaaning ligger i en tør og dyb Efteraarsbehandling. Man vil kunne skjelne en betydelig Forskjel mellem den Jord, man fik pløjet tør i Efteraaret, og den, man fik pløjet vaad; den Første er langt tidligere tjenlig til Saaning end den Sidste, og falder altid langt bedre for Redskaberne, til hvilken Tid saa end den Sidste behandles. Det gjælder om at faa pløjet Stubben tør, og man vil saa herovre i Reglen finde sin Fordel ved en tidlig Saaning. At svenfke Jorden og harve og tromle den til, og saa lade den ligge en Tid før man saar, vil man i det mindste paa stive Jorder ikke gaa ind paa, thi derved vil man ved en tør Periode absolut berøve Jorden for megen Fugtighed, og saar man Regn paa den tilharvede eller tiltromlede Jord, vil man faa stort Besvær med at faa den til at falde fint for Harven. Paa udrainede Jorder bruger Gaardmanden ofte at svenfke den op („trøde“ — „tvære“) en Tid før Saaningen, men det taber sig mere og mere hos dem, hvis Jorden ligger lidt højt.“

Fra Horsensegnen: „Spørgsmaalet om at faa Vaarsæden tidlig eller mindre tidlig om Foraaret, tør for indeværende Aar vistnok besvares med at den har været bedst, hvor den er saet lidt mindre tidlig end almindelig, i ethvert Tilfælde er Fyllden bedre, hvorimod det er mere tvivlsomt, om Kjærnen og Bøgten er bedre. Var Vaarsæden i indeværende Aar lagt omtrent 8 Dage senere, vilde Høsten sikkert i Almindelighed have været fyldigere, men det skylbes kun den ualmindelige Kulde først i April, og paa rene og kraftige Jorder gif Vaarkornet, som var tidlig saet, dog i Reje, og paa saadanne Jorder kan det kun tilraades at faa i Slutningen af Marts eller allerførst i April.“

Fra Aalborgegnen: „Prisen paa gode Kælvetøer er meget høj iaar, nemlig fra 80 til 100 Rd. for de bedste; men disse fremkomme meget sparsomt paa Markederne, da en stor Del ere opkjøbte og bortførte, deriblandt en Del til England, hvor Køholdere, som levere Mælk til de store Byer, finde deres Regning ved at kjøbe dem til efter engelske Forhold billige Priser, medens de engelske Landmænd endnu vrage dem. Her tillægges derfor meget saavel af Bonden tilsalg som paa de større Gaarde til eget Indskud, hvilket, drevet rationelt, ogsaa vil betale sig for disse, tilmed da Prisen paa Udsætterkøer, hvor Befætningen fodres stærkt, og disse derfor ere temmelig fede, er steget overordenlig, indtil 90 à 100 Rd. pr. Stk., ligeledes til Udførsel til England, til hvilke Priser endog Køer, som endnu malkede 5—7 Potter, ere solgte allerede ved Midsummerstid, og stadig kunne sælges, naar de have nogenlunde Størrelse og

Dybbe, hvilket viser hen til at holde Mælketøer af dette Slag, naar Mælkerigdom forbindes dermed, hvilket ikke synes vanskeligt at opnaa til en vis Grad hos den jydste Ko, navnlig i Kalborg og Hjørring Amter."

Fra Herningegnen: „Det mærkes paa en forunderlig Maade i flere Henseender paa denne før saa affides liggende Hebeegn, at Jernbanen nu berører dens østlige Side, nemlig i Silkeborg. Det vilde bevirke en total Forandring af alle gamle Forhold i Hebeegnen, og mægtig fremstynde Opdyrtingen, hvis der kom til at gaa en Jernbane tværs igjennem Hjertet af Heben."

Sverrig.

Høsten har givet et godt Udbytte; det østlige Skaane har havt en god Middelhøst, det vestlige og navnlig nordvestlige en Del over en Middelhøst, og Smaaland og de nordlige Egne ligeledes noget over en Middelhøst. Da navnlig Hveden i det vestlige Skaane har været fortrinlig, og da Priserne ere høje, nævnes dette Aars Kornudbytte endog at være det værdifuldeste, denne Del af Sverrig nogensinde har havt. Ogsaa Rugen er særdeles god, skjønt den, navnlig i de nordligere Egne, led meget af Foraarskulden. Havren er næsten gennemgaaende den fletteste Sædart iaar; dels er den ofte temmelig tynd, dels naaede den ofte i nordligere Landsdele ikke at blive moden, inden Septemberfrosten kom og frostmødne den, hvorved den vel ikke tabte synderlig i Værdi som Foder, men derimod kun vil give en mindre god Handelsvare.

Høstvejret var isørigt udmærket ligesom her, men Høsten faldt endnu senere og endtes først i Slutningen af September. Der var i sine Egne, f. Ex. Skaane, om just ikke Trang, saa dog en saa stærk Brug for Arbejdsfolk, at Daglønnen, der i Høsttiden almindelig er 3 K , steg til det dobbelte og endog 3dobbelte. — Ogsaa i det vestlige Skaane have Damptærsemasinerne fundet Indgang og havt meget travlt lige siden Høst med at udtærse Hvede.

Kartoflerne ere smaa og give kun et lille Udbytte; i det sydlige Skaane indfandt Sygdommen sig tidlig og greb stærkt

om sig. Køerne give en Middelfagrøde; paa sine Steder ere en stor Mængde af dem gaaede i Frø.

Græsmarkerne's Tilstand have i Sommer været en lignende som i Danmark, kun har den stærke Kulde og Nattefrost i September i Forbindelse med Tørken gjort Efteraarsgræsningen endnu simplere end her, og Kvæget toges tidlig paa Stald.

Efteraarssaningen har ikke været heldig; paa de stærke Jorder kunde man kun meget vanskelig faa Jorden behandlet formedelst Tørken, og da Regnen endelig kom sidst i September, bleve disse Jorder for vaade og døde. Da tilmed Høsten saa sent endtes, blev Rugen overalt saadet meget sildig, spirede daarlig frem og maa have et mildt og langt Efteraar for at vinde Kræfter. Benyttelsen af kunstig Gjødning giver et godt Resultat paa Kornmarkerne, navnlig er Superfosfat heldig; men den svenske Jord synes mange Steder ikke at være saa holdbar som den danske, thi der fremhæves stærkt, at Jorden, særlig i Smaaland, kræver hyppig Gjødning.

Spørgsmaalet om Arbejdernes Stilling paa Landet begynder særlig i Skaane at drages frem og gjøres til Gjenstand for Diskussion, da Fattigdommen næsten overalt er i Tiltagende, hvor der findes mange større Gaarde i ringe indbyrdes Afstand, hvad netop ofte er Tilfældet i Skaane.

Af en Beretning fra Egnen ved Wexjö hidrættes følgende:

„Køerne kom først sent ud, og ofte i en ynkelig Tilstand, da Mange ikke havde Foder nok til at holde dem inde saalænge. Paa sine Steder kom de derfor ogsaa ud, førend der var noget for dem at æde. Noget stort Udbytte har der derfor næppe i Almindelighed været af Mejerierne, men det er at haabe, at disse i Fremtiden ville tage et godt Opsving, ligesom ogsaa, at den mindre Jordbruger vil lære at drage større Nytte af sine Køer end han hidtil har, og saa antager jeg det ogsaa for rimeligt, at man i Fremtiden vil gjøre sig mere og mere uafhængige af „Betet“, naar man først lærer at forstaa, at det lønner sig, hellere at ofre lidt af en Havremark paa sine Køer end at labe dem hele Døgnene gaa paa det magre „Bete“. Hvad der her i Landet sikkert vil bidrage meget til at lære baade større og mindre Jordbrugere at anvende saa meget som mulig

paa Køerne, er Oprettelsen af Smørfabrikker i de større Stæder. Saadanne Fabrikker ere oprettede nu i Jønkøping og i Wexiø. De opkjøbe Fløden, som ikke maa være sur og derfor i Reglen kun kan staffles fra Afkjølingsmejerier, hvilke ogsaa blive udbredte overalt heromkring. Fløden tjernes strax, Smørret vejes og betales efter Vægten ÷ 3 pCt.. Prisen har i de forløbne Maaneder Maj, Juni og Juli været resp. 80, 70 og 75 Ore pr. svensk Staalpund. Det er jo en temmelig lav Pris, navnlig naar man tager Hensyn til, at Fabrikken beholder Kjørnemælken, men det er dog ikke saa lidt mere end Folk ere vante til at faa heroppe, og de ville gjerne slippe alt Besvær med Smørfjærningen. Ikke under 5 svenske Kander Fløde maa leveres, men den maa gjerne være 3—4 Dage gammel, naar den blot er sød. Jeg er overbevist om, at hele Eggen vil have godt af denne Smørfabrik eller dette Fællesmejeri, og det er ikke blot den nærmeste Omegn, der kan drage Nytte deraf, thi flere Steder indrettes Mælkeopkjøbssteder, hvorfra Fløden sendes til Wexiø, dels med Bogn, dels ad Jernbanen.

Det Hele er imidlertid først begyndt i denne Sommer, men ved Stockholm (Mälar-provinsernes mejeriaktie bolag) har det jo gaaet i et Par Aar og gavnet umaadeligt. Disse smaa Mejerier staa under Kontrol af det store Bolag, og Smørret sælges af dette. Den værste Fejl ved Mejeriet her i Wexiø troer jeg er den, at Bestyreren selv ikke er Mejerimand, men kun Forretningsmand.

Norge.

Den forløbne Vinter var ualmindelig streng over hele Landet, men dog ret gunstig for Landmandens Bedrift, da man i lang Tid havde et jævnt godt Slædeføre. Vaaren syntes engang at ville indfinde sig temmelig tidlig, thi Slutningen af Marts bragte allerede mildt Vejr, som i kort Tid smeltede Sneen, men i Løbet af April og den første Halvdel af Maj holdt Vejret sig vedvarende tørt og koldt, saa at Tælen laa længe i Jorden, og Vaarbejderne kom i Almindelighed ikke ret i Gang før i sidste Halvdel af Maj. Det kolde og tørre Vaarvejr vedblev i Løbet af næsten hele Maj Maaned og var til megen Gavn for Markarbejderne, da Jorden var tør og bevem, og saa godt som al Vaarsæd kom meget godt i Jorden.

Men samtidig satte det Engen og Vintersæden i høj Grad tilbage. Juni Maaaned var ligeledes helt igjennem tør og, paa nogle enkelte Dage nær, ogsaa temmelig kold. Saavel Engen som Vintersæden havde derfor i denne Tid et lidet lovende Udseende, men med Juli Maaaned indtraadte der saa godt som over hele Landet en gunstig Forandring i Vejrret. Rigelig Regn og tildels ogsaa et noget varmere Vejr ophjalp baade Ager og Eng.

Hø høsten begyndte under meget ugunstig Vejr, men overalt, hvor man ventede længe med at slaa, fik man sit Hø ind under gunstige Vejrforhold, og fik ogsaa mere end man skulde ventet efter den uheldige Forsommer. I det Hele taget er vistnok saavel Høets Kvantitet som Kvalitet omtrent som i et Middelaar. Kornet tog sig mærkkelig op i Løbet af Juli og August, og Høsten har hidtil været gunstig, saa at den allerførste Del nu i Slutningen af September er kommet godt i Hus. Vintersæden havde lidt saa meget i Løbet af Vinteren og Forsommeren, at den ikke kunde tage sig fuldstændig op, og den har vistnok givet mindre Udbytte end i et Middelaar, men Baarsæden, der er af ulige større Betydning for Norge, har derimod mange Steder givet et rigt og overalt et godt Udbytte. Kornavlens bliver derfor vistnok i det Hele taget en Del over et Middelaar, hvilket er saa meget mærkeligere, som Udsigterne lige til St. Hansdagstid vare meget mislige. Kartoflerne have staaet jævnt godt, og fra enkelte Kanter horer man om en rig Avling, men det viser sig desværre ved Optagningen, at en stor Del er bestadiget. Fornemmelig have tidlige hvide Sorter lidt af Sygdom, medens de sildige røde Kartofler ere forholdsvis friske.

For Turnips var Vaaren ikke gunstig, og de have været stærkt udsatte for Insektangreb. Foruden Jordlopper har iaar ogsaa *Elatér segetis* viist sig som en frem Fjende, og dette Insekt har i det Hele taget anrettet en Del Ødelæggelse i flere Egne af Landet, saavel paa Rugen ifjor Efteraar som paa Bygget i Vaar. Det er muligt, at de tørre Aar, som vi nu gjentagende have haft, have været gunstige for deres Formerelse. Græs-

ningen paa Søerne har været rigelig og Udbyttet tilfredsstillende.

Den Række af mindre gunstige Aar, som Norge havde i Tiaaret 1860—69 har vækket den levende Interesse for et fremadstridende Jordbrug, som tidligere var vaft. Aaret 1870 var derimod et ret godt Aar og satte for en Del Mod i de mange mistroftige Landmænd, og det indeværende Aar vil forhaabentlig end yderligere bidrage dertil.

En Institution, som særlig har lidt paa Grund af den mindre Interesse for et rationelt Jordbrug, som nødvendigvis fulgte af de trykkende Forhold, hvorunder mange Landmænd arbejdede, er Landets højere Landbrugs-skole paa Aas. Denne Skole har i de senere Aar havt stedse mindre Søgning, og da man har troet, at dette Forhold tildels kunde tilskrives en mindre heldig Organisation, er Skolens Plan undergaaet en væsentlig Forandring, der skal træde i Kraft fra indeværende Efteraar af. Efter denne ere Eleverne inddelte i to Klasser. I den ene Klasse, der er toaarig, sysselsættes Eleverne væsentlig med praktiske Arbejder, og alle de ved Gaardsbruget foresaldende Arbejder skulle udføres saa godt som udelukkende af disse Elever, medens den theoretiske Undervisning er mere Bisag og væsentlig tænkes henlagt til Vinterhalvaarene. Hvert andet Aar træder der desuden en højere Klasse i Virksomhed, der er beregnet paa at fortsætte Uddannelsen af de fra den førstnævnte Klasse udgaaede Elever, som maatte ønske det, medens den tilige staaer aaben for enhver Anden. I denne Klasse er Undervisningen blot theoretisk. Man har paa denne Maade villet lette Afdgangen for den egentlige Bøndestand, idet der blot kræves smaa Forkundskaber og en ringe Betaling for den lavere Klasses Bedkommende. I et Land som Norge, hvor Antallet af dygtig bestyrede Jordbrug endnu er meget lidet, og hvor det er meget vanskeligt for de unge Landmænd at finde praktisk Uddannelse paa private Eiendomme, synes det ogsaa at være ganske rigtigt, at man aabner dem Afgang til en saadan, og man maa haabe, at den vil blive godt benyttet.

Den eneste Gren af Jordbruget, der i de senere Aar har taget rigtigt Opsving er Mejerivæsenet. Dette udvikler sig jævnt, fornemmelig i Landets sydlige Del, hvor Bygderne ere tættere og tilstede Anlæg af Fællesmejerier. Indførelsen af „Koldvandsmethoden“ har især bidraget til at lette Indretningen af saadanne. I Løbet af indenværende Aar er der fra Kristiania iværksat en stadig Udførsel af Smør til England, og den synes at vinde jævn Fremgang. Ogsaa af Fedekvæg har man iaar begyndt at udføre en Del, dels til London og dels til Edinburgh, og om end Antallet deraf endnu blot kan regnes efter Hundreder, tyder dog alt hen paa, at man for Alvor har begyndt at lægge Vind paa Kvægavling, der under Norges klimatiske Forhold vistnok altid bør være en Hovedsag.

England.

Formedelt den tarvelige Høst ifjor har man i England længselsfuldt fulgt Afgrødens Udvikling iaar. Vinteren bragte megen Frost, Vaaren kom sent, og Sommeren var kold og mørk. Den hyppige Værfrost i Vinter ødelagde mange Turnips og nødvendiggjorde et stærkt Forbrug af kunstigt Foder. Værfrosten i Foraaret skadede Hvedemarkerne og forsinkede tillige Græssets og Foderplanternes Fremvæxt. Maj var kold og ugunstig, og Græsmarkerne gjorde kun ringe Fremskridt. Juni var ogsaa kold og bragte næsten ikke en eneste Solstinsdag. Juli, da Kornet skulde modnes, var ogsaa meget mørk og skyfuld med kun faa klare Solstinsdage, og der faldt hyppig stærke Regnskyl ledsagede af heftige Hvirvelvinde. Høstudsigterne vare ingenlunde lovende indtil Slutningen af Maanedens. Høsten tegnede til at ville falde en Maaned senere end almindelig, Modningen af mange i Vaaren saade Hvedemarke var tvivlsom, og var det samme Vejr vedblevet, vilde meget af det Korn, som enten var pisset ned af Regnen eller kastet i Hvirvler af Vinden, kun egne sig til at føres paa Møddingen. Men heldigvis kom August Maaned med et udmærket smukt Vejr, klart Solstis og en skufri Himmel, som modnede Kornet saa hurtig, at Høsten

kun faldt 14 Dage fildigere end almindelig og 3 Uger fildigere end ifjor.

Afgrøden modnedes over hele England samtidig. Allerede tidlig kunde man skjønne, at Hvedehøsten ikke vilde blive god. Den strænge Foraarskulde udtyndede Hveden paa de udrænedede Marker og paa løse især mofede Jorder. Smældelarven gjorde megen Skade, og da Jorden var vaad, kunde Tromlingen ikke gjøre nogen Nytte. En stor Del Hvede blev omplojet, og mange af de Hvedemarker, der fik Lov at gro, vare saa tynde, at de kun vilde kunne give en halv Afgrøde. Hverken Skridningen eller Blomstringen gik heldig for sig. Allerede midt i Juni var det aabenbart, at Hvedeafrøden selv under de gunstigste Omstændigheder kun vilde blive ringe. Det mørke Vejr i Juli begunstige mere Halm- end Kærnedannelsen, og de stærke og hyppige Regnstyl skadede Afgrøden meget paa løse Jorder. Det var navnlig de lavtliggende Egne, de store Marxfdistrikter og de tunge Hvedejorder i Øst Kent, Worcester og Hereford, der led mest af Stormene og gave den daarligste Hvedehøst, medens de lettere Jorder — som i de 3 sidste Aar havde havt daarlig Høst — forholdsvis havde en bedre Afgrøde. Der var over $\frac{1}{2}$ mere Halm end forrige Aar, men Aæene vare korte, tyndt besatte, havde en Del Spring, og der var en usædvanlig Mængde golde Aæ. Hvor Hveden var kastet i Veje, og hvor Marken laa i Væ, led den en Del af Meldug og Rust, og de fleste Marker havde et mørkt loddent istedetfor et gyldent Skær. Ogsaa de foretagne Udtærskninger have langtfra givet et tilfredsstillende Resultat. Mr. Sanderson, der aarlig meddeler en Høstberetning i Times, hvorefter dette med nogle enkelte Tilføjninger og Rettelser er taget, vurderer hele Englands Hvedeafrøde til at give i Gjennemsnit $7\frac{1}{2}$ Td. pr. Td. Land eller ialt 19 Millioner Tønder, medens Hvedeudbyttet 1870 var 27 Mill., 1869 25 Mill. og 1868 33 Millioner Tdr.

Bygget var afgjort den bedste Kornafgrøde i Aar; det stod tæt, kraftigt, med lange Straa og faldige Aæ. Hovedgrunden hertil, som til at alt Baarkornet var godt, ligger navnlig i at

Jorden faldt saa udmærket ved Saaningen, da Frosten havde fjernet den saa godt. Regnen midt i August kom desuden tidsnok til at forbedre Kornets Kvalitet. Stormene i Slutningen af August gjorde megen Skade paa de u høstede Bygmarker, navnlig i det Nordlige, men dog er Bygafgrøden vist $\frac{1}{4}$ større end almindelig.

Havremarkerne vare helt ulige gode. I det sydlige stod Havren bedre end i det nordlige, og den stod bedst paa Jorder, som ellers ikke ansees for at egne sig for Havren. Det sydlige England har haft en god Middelhøst af Havre; i det nordlige blev den ret god, hvor den var saaet efter Kløver, men slet hvor den var saaet efter Turnips, og i det Hele taget led den meget af Larver i Juni, modnedes ulige og giver ikke nogen god Handelsvare.

Bønnerne vare særdeles gode, tætte, kraftige, lange i Stænglen og godt bælgfattede. De ville give over Middelhøst, men dog næppe saa meget som man umiddelbart inden Høst ventede.

Ogsaa Erterne gave et stort Udbytte, og da der var saaet usædvanlig mange Erter, har England maasse aldrig haft en større Ertehøst. I nogle Egne visnede dog mange af Blomsterne uden at sætte Bølge, og mange Bølge havde kun saa Korn.

Kartoflerne stode fortrinligt; men Sygdommen har næsten i alle Egne gjort kjendelig Skade og vel omtrent formindsket Udbyttet med $\frac{1}{3}$ Del, men dette vil dog nærme sig en Middelhøst. Navnlig har den været slem i enkelte Dele af Irland, om den end ikke der har bragt en saa stor Ødelæggelse, som de første overdrevne Nygter bebudede.

Rodfrugterne have sjælden været bedre. Især have Turnipsmarkerne, der ere de vigtigste, et overordentlig smukt Udseende.

Højbjergningen blev forhalet paa Grund af den hyppige og stærke Regn. Enghøet blev imidlertid bjerget godt og gav en Middelhøst, hvorimod Agerhøet, paa Grund af at Kløver- og Græsfrøet ifjor ikke spirede af Mangel paa Regn, kun gav en

lille Høst. Derimod have de sildige Enge og Eftersletten fra Ageren givet en god Afgrøde, der bjergedes godt i August Maa- neds smukke Bejr.

Græsningen kom sent, men sjælden har Kvæg eller Faar taget sig saa godt og er saa hurtig blevet fedt, som da Græsset endelig kom, og sjælden have Græsmarkerne kunnet føde et saa stort Antal Kvæg. Grønfodermarkerne have været fortræffelige.

I det Hele taget har England altsaa, trods sin daarlige Hvedehøst, sjælden havt en saa rig og værdifuld Afgrøde som iaar. Hertil kommer at alle Agerbrugets Produkter betales højt; Kornet staaer i høje Priser; Priserne paa Dyr- og Lamme- kjød have aldrig været højere; Kvæget er 30% dyrere end ifjor, og Ulden blev betalt 15% højere end ifjor.

«Gardeners Chronicle and Agricultural Gazette», der modtager Agerdyrkningsberetninger fra alle Egne af Landet, meddeler følgende Taloversigt med Hensyn til hvorvidt Beret- ningerne om Høstens Udfald lyde paa „Over Middell“, „Mid- del“ eller „Under Middell“ for de enkelte Kornarter.

Beretningernes Antal:

	Hvede.	Byg.	Havre.	Bøuner.	Ærter.
Over Middell	8	80	43	12	59
Middell	96	136	128	92	95
Under Middell	121	12	62	52	10
Salt	225	228	233	156	164

Lystland.

Vinteren var meget stræng og svækkede i høj Grad Vinter- sæden, og da ogsaa Foraarsmaanederne paa Grund af deres stærke Kulde og vedholdende Regn vare lidet stikkede til at bedre Vintersædsmarkerne, blev navnlig en betydelig Del Hvede og Raps omplojet i Foraaret i det vestlige Lystland, og den øv- rige Vintersæd var tynd og svag. Ogsaa for Baararbejderne og den fremspirende Baarsæd samt Kartofler og Rodfrugter var Bejret i Begyndelsen af Sommeren meget slet; Vinden stod

næsten stadig i Nordvest og Nordøst; endnu langt hen i Maj Maaned havde flere Steder Snefald, og Nattefrost indtraf af og til lige indtil Midten eller sidste Halvdel af Juni. Hertil kom at der hyppig faldt en kold Regn, som gjorde Jorden død og tung, og Baarsæden blev derfor ikke blot lagt sent, men i mindre god Jord. I Slutningen af Juni indtraf meget voldsomme Regnfald, formelige Skybrud af stor Udstrækning, Flo-derne traadte over deres Bredder, og en stor Mængde af de bedste Dalstrøg bleve oversvommene, hvorved Afgrøden paa mange Marker ligefrem ødelagdes, og Engfletten tog betydelig Skade. Alene i Unstrutdalen blev 14000 og i Saaledalen over 2000 Tdr. Land satte under Band, og lignende sørgelige Meddelelser høstes i Begyndelsen og Midten af Juli fra saa at sige alle Egne af Tyskland. Ogsaa gjorde stærke Hagelvejr, især i Hannover og i de vestlige Bjergegne, betydelig Skade i Juni Maaned. Udsigterne vare derfor ingenlunde gode i de Beretninger, der fremkom indtil August Maaned, men i denne bedrede Afgrøden sig overordentlig meget, og Resultatet er blevet over Forventning godt.

Rugen er i det nordøstlige og østlige Tyskland ret god og naaer omtrent en Middelhøst, skjønt Kornudbyttet er en Del ringere end Halmudbyttet, fordi Rugens Blomstring var uheldig, da der indtraf stærke Regnfald i Blomstringstiden. I det nordvestlige Tyskland er Rughøsten derimod temmelig simpel og giver næppe mere end $\frac{2}{3}$ af en almindelig Høst, om end Halmudbyttet naaer det almindelige. Hveden har, naar der ikke tages Hensyn til at en Del Hvedemarker bleve omplojede, givet omtrent en Middelhøst, og ogsaa Rapsen har givet ret godt undtagen i Ostfriesland, hvor den for største Delen ødelagdes i forrige Vinter. Baarsæden fik forholdsvis mest Nytte af det gunstige Vejr i August og har givet over en Middelhøst; i nogle Egne var Havren tynd og kort, i andre var Bygget simplest. Kartoflerne have kun givet et simpelt Udbytte, og i Gjennemsnit vil der næppe avles over en halv Høst; dette skyldes dels at de bleve lagte sent, bleve satte tilbage i Bærten af Kulden og Regnen og derfor kun ere smaa og faa, dels at Sygdommen i Be-

gøndelsen af August oversløj mange Marker og standsede Værten, om den end ikke, paa Grund af den i September Maaned indtrædende Tørke, gjorde Knoldene saa megen Stæde som frygtet. Rodfrugterne gibe omtrent en Middelhøst, men i det østlige en Del derunder. Høudbøttet af 1ste var kun ret godt, hvor det ikke bortskleedes ved Flodoversvømmelserne, men Kvaliteten var mindre god, da Vejret var saa ustadigt i Højbjergningstiden; 2den og 3die Slet var derimod meget god.

Vinhøsten har været mindre god; dels skadede Vinterfrosten mange Steder Vinstokkene, dels ødelagde Nattefrosten i Maj og Juni mange af de nye Skud og dels var September for kold til at modne godt. Men endnu simplere har Frugthøsten været, idet Blomsterne for en væsentlig Del ødelagdes, og de saa, der bleve tilbage, gave kun smaa og mindre gode Frugter. Ogsaa Humlehøsten, særlig i Schlesien, har paa Grund af det kolde og regnfulde Vejr været temmelig simpel.

Efterhaanden som Soldaterne vende tilbage og hjempermitteres optages paa Ny de i de sidste Aar paabegyndte Grundforbedringer ved Agerbruget, men fra de fleste Egne lyde Klagerne over det stærke Tryk, som Agerbruget har lidt ved den fransk-tydske Krig, et Tryk som særlig har ramt de mindre Jordbrugere, hvis Bedrift i mange Tilfælde slet ikke er blevet passet. Da nu hertil kommer, at Priserne paa denne Klasses vigtigste Fødemidler, Rug og Kartofler, ere stegne betydelig, fordi det netop er de 2 Dele af Afgrøden, som ere slettest iaar, saa hviler Trykket dobbelt stærkt paa den lille Agerbruger og paa Arbejderen.

Frankrig.

Ogsaa i Frankrig var Vinteren stræng, og Foraar og Forfommer meget kold og regnfuld og bragte hyppig Nattefrost og stærke Hagelvejr; men ogsaa her bragte Maanederne Juli og August bedre Vejr; men da Afgrødens Udvikling er tidligere her end i de foran nævnte Lande, høstede den mindre Nytte deraf, og Aarsudbøttet er derfor mindre godt om end betydelig bedre end man ved Midsommerstid turde haabe. Slettest er Hveden, Ho-

vedfornsorten i Frankrig; meget store Arealer omsløjedes i Foraaret, og det Tiloversblevne var tyndt og har kun givet lidt og tilmed mindre godt Korn. Rugen har givet henimod en Middelhøst, og Baarsæden en ret god Middelhøst. Den første Høstet var meget ringe og bjergedes i en simpel Tilstand, men Efterfletten var meget god. Runketroerne, navnlig Sukkerroerne, give en ret god Høst. Binen er god i det sydlige, men har i det øvrige Frankrig lidt meget af Frostene i Vinter og Vaar. Kvægsbesætningerne ere meget smaa, og der vil hengaa en Del Aar, inden de atter naa op til den almindelige Størrelse, thi det er ikke blot i de af Tyskerne oversvømmede Landsdele men ogsaa i det øvrige Frankrig at de udtynnedes stærkt ved militære Rekvifitioner; desuden har Kvægsngen i flere Landsdele hæjret stærkt, og den er i Egne, hvor man endelig troede at være blevet den kvit, atter optraadt med forøget Styrke. — At det franske Agerbrug har lidt haardt under Krigen er unægteligt, men saa store som man i Forfommeren anslog Tabene, ere de dog langt fra, og der mærkes kjendelig Vnst og Villie til at tage fat paa at afhjælpe Underne; ogsaa Regjeringen synes at ville skjænke Agerbrugets hurtige og kraftige Udvikling sin særlige Opmærksomhed.

Rusland.

Vandets store Udstrækning gjør det umuligt at samle de mange Beretninger, som fremkomme i Udlandets Blade om Afgrødens Tilstand i dette Rige under Et, thi navnlig i Efterfommeren har Vejrslaget været meget ulige i de forskjellige Provinser.

I det Hele taget tegnede Afgrøden i Foraaret godt i hele det midterste og sydlige Rusland, men det vedvarende kolde og regnfulde Vejr i Juni og tildels i Juli satte Sæden, navnlig Baarsæden, kjendelig tilbage. I hele det vigtige Kornland i det sydvestlige Rusland var Foraaret derimod ugunstigt formeddelt en vedvarende kold Regnperiode, der skadede Vintersæden, Engene og Græsmarkerne og hindrede Baarsædens Røgning, saa

at meget Korn endnu ikke var faaet i Midten ja end ikke i Slutningen af Maj. Ogfaa i Polen og de vestlige Provinser var Foraaret mindre godt, men Kornet bedrede sig dog en Del ved Midtsommerstid. I Juli og August havde Vejrliget imidlertid en stik modsat Karakter i det nordvestlige (Østersøprovinserne) og i det vestlige, midterste og sydlige. — Det førstnævnte Sted faldt der nemlig en overordentlig stor Mængde Regn, og Vejret vedblev at være koldt. Rugen blev kastet stærkt i Reje, og Hveden og Bygget, der stod tyndere, holdt sig vel bedre oppe, men Udviklingen var meget sen, og Kjørnedannelsen foregik under uheldige Vilkaar. Ogfaa Klover- og Græsmarkerne vare daarligere. Særlig led Kornet i de lavtliggende Egne meget af den stærke Regn, og store Oversvømmelser fandt Sted. Navnlig var Havren slet, tynd og kort i Straaet og giver en daarlig Handelsvare. Hø høsten var særlig uheldig; en Mængde Hø forværvedes, og Vinterfoderet vil blive yderst knapt, saa mange maa sælge en Del af deres Kvæg for at kunne overfodre. — I det vestlige og sydvestlige indtraf derimod en stærk og vedholdende Tørke med brændende Solhede fra Begyndelsen af Juli; og Kornet blev for en stor Del skoldmodent. Rugagrøden blev desuden mindre ved at meget Korn faldt af paa Marken; den indbjergede Rug i det vestlige giver imidlertid smuk, lys og vægtig Sæd, naar det svange og smaa-kjærne er frarensset; Havren gav ikke blot endnu mindre end man havde ventet, men Kornet er let og simpelt og vil ikke egne sig til Udførsel. Bygget er en Del bedre, hvorimod Boghveden ogsaa har givet et temmelig lille Udbytte, skjønt Markerne en Tid stode ret godt. Hertil kommer, at flere Egne have lidt saa meget af Markmus som ikke i Mandsminde. — I det midterste og sydlige Rusland har Aaret givet et bedre Udbytte og er for enkelte Provinseres Vedkommende endog meget godt, men Kvaliteten er ikke saa god, som man kunde ønske. — I de kornrige Egne, som beboes af de uralste Kosakker, har Tørken og Heden gjort endnu større Glæde end i det sydvestlige.

I flere Beretninger fra det sydlige Rusland fremhæves

stærkt og gjentagende, at Daglønnen i de sidste Aar er steget overordentlig stærkt, ligesom ogsaa Priserne paa Levnetsmidler er fordoblet i Løbet af de sidste 5 Aar. Der bliver mere og mere Brug for Arbejdskræfterne, eftersom Forbedringer i Agerbruget vinde Indgang, og desuden tages der i de senere Aar store Arealer under Dyrkning, som tidligere have været brugte til Faarehold, og saavel dette som Hesteavl er i stærkt Aftagende i flere Egne af Rusland. Mange store Skæferier ere helt nedlagte, blandt andre skal en Fyrst Kotschubei, der havde en stor Merinosflot paa 85000 Stykker af ædel Race, have folgt de fleste af dem og udstykket og bortforpagtet store Arealer af sit omfangsrige Gods.
